

Välkommen!

- Del 3 i FDUV:s digitala föreläsningsserie om funktionshinderlagen.
- Föreläsningen börjar kl. 18.00.

Tidtabell och innehåll

Del 1 26.11

- Lagens bakgrund och syfte
- Vad är läget just nu?
- Ikraftträdande & övergång
- Förhållandet mellan allmän lag & speciallag
- Tillämpningsområdet
- Vad händer med specialomsorgslagen - och programmen?
- Klientplanen & klientprocessen

Del 2 3.12

- Träning
- Personlig assistans
- Särskilt stöd för delaktigheten
- Stöd i att fatta beslut
- Krävande multiprofessionellt stöd
- Stöd för rörligheten (färdtjänst)

Del 3 10.12

- Stöd för boendet
- Stöd för boendet för barn
- Kortvarig omsorg
- Dagverksamhet
- Arbetsverksamhet
- Övriga paragrafer

Aktuellt kring lagens tillämpningsområde

- Lagens tillämpningsområde bestämmer vem som har rätt att få service via lagen.
- Regeringens förslag på ändringar i tillämpningsområde behandlas som bäst i riksdagen.
- Social- och hälsovårdsutskottets betänkande har blivit klart 10.12.
- Riksdagens plenum ska ännu behandla lagförslaget.

Lagens utgångspunkter

Diagnosneutral
→ Utgår från individuella
behov, inte diagnoser.

Inga åldersgränser.

En mer personcentrerad
klientprocess med fokus
på delaktighet.

Tjänster enligt nya lagen

- Funktionshinderservice beviljas alltid på basen av en behovsprövning.
- Personen ska uppfylla villkoren kring tillämpningsområdet (se presentationen från del 1) och
- Personen också uppfylla de servicespecifika kriterierna för beviljande som anges i lagen om funktionshinderservice
- Funktionshinderlagen är en speciallag. Vid behovsprövningen utreds om den allmänna lagstiftningens tjänster och stöd är tillräckliga och lämpliga.

Lagen om funktionshinderviservice

→ Subjektiva rättigheter (6 §)

Välfrädsområdet ska för personer med funktionsnedsättning ordna:

- 1) träning
- 2) personlig assistans
- 3) särskilt stöd för delaktigheten
- 4) stöd i att fatta beslut
- 5) krävande multiprofessionellt stöd
- 6) Stöd för boendet
- 7) Stöd för boendet för barn
- 8) stöd för tillgängligt boende
- 9) kortvarig omsorg
- 10) dagverksamhet
- 11) Arbetsverksamhet för personer med utvecklingsstörning
- 12) stöd för rörligheten
- 13) Ekonomiskt stöd för personer som använder livsuppehållande respirator
- 14) *Ekonomiskt stöd (anslagsbunden)*
- 15) *Andra tjänster och stödåtgärder (anslagsbunden)*

Presentationens begrepp

Den nya lagen

= Lagen om funktionshinderservice

De gamla/gällande lagarna

= handikappservicelagen och/eller tjänsterna i specialomsorgslagen

Person med IF

= person med intellektuell funktionsnedsättning

Stöd för boendet 18 §:

Artikel 19 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

- Rätten att på lika villkor som andra välja sin bostadsort, samt var och med vem han eller hon bor.

Stöd för boendet – för vem?

En person med funktionsnedsättning har rätt att få stöd för boendet om han eller hon behöver hjälp och stöd för att kunna sköta sina dagliga sysslor.

Stöd för boende kan beviljas personer som nödvändigt behöver hjälp både kontinuerligt och i stor utsträckning, men också i mindre utsträckning.

Med dagliga sysslor avses sådana sysslor som människor utför i sitt liv antingen varje dag eller mer sällan, men dock upprepade gånger med vissa tidsintervaller. Dagliga sysslor är en del av en normal livsföring.

Syftet med stöd för boendet är att personen med funktionsnedsättning ska kunna bo så självständigt som möjligt också när han eller hon behöver hjälp eller stöd för boendet. **Omfattar tidigare serviceboende enligt handikappservicelagen och specialomsorgslagen.**

Stöd för boendet – för vad?

Stöd för boendet omfattar behövlig hjälp och behövligt stöd

- i de dagliga sysslorna
- i interaktion
- i delaktighet samt
- i sådana åtgärder som motsvarar egenvård och som anknyter till upprätthållandet av hälsan och till vården av en långvarig sjukdom enligt anvisningarna för vården.

OBS!! regel ingår inte en bostad i stöd för boendet. Ett undantag från detta utgör genomförandet av stöd för boende i form av gruppboende, där bostaden ingår i helheten av stöd för boendet, även om den kan hyras av en separat hyresvärd.

Stöd för boendet ska vid behov omfatta hälso- och sjukvårdstjänster som ordnas i hemmet med stöd av hälso- och sjukvårdslagen eller tjänster som ordnas med stöd av socialvårdslagen eller andra lagar på så sätt att tjänsterna bildar en servicehelhet som beaktar de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning.

Innehållet i stöd för boendet:

Dagliga sysslor är till exempel

- att röra sig
- uträttande av ärenden
- hushållsarbete
- barnavård
- påklädning samt
- personlig hygien och toalettbesök.

Uträttande av ärenden omfattar både att uträtta ärenden utanför hemmet och att göra det hemma via internet. Hushållsarbete är till exempel matlagning, städning, underhåll av kläder och hemtextilier samt annat hushållsarbete som man normalt utför själv.

Hjälpbehov som enbart hänför sig till exempelvis veckostädning eller storstädning, snöskottning eller renovering av bostaden berättigar inte som sådana till stöd för boendet. (THL/anvisningar)

Olika sätt att ordna stöd för boendet:

Stöd för boendet kan ordnas på ett mångsidigt sätt med beaktande av olika boendeformer.

Stöd för boendet kan ordnas till exempel i:

en persons privatbostad

en gemensam bostad för flera personer

en bostadsgrupp bestående av flera bostäder som finns bland det normala bostadsbeståndet eller i ett nätverk av bostäder bestående av separata bostäder

boende i gruppform.

Stödet för boendet i praktiken:

- ✓ Lagen om funktionshinderservice innehåller ingen uttömmande definition när det gäller på vilket sätt stödet för boende kan tillhandahållas. (Det saknas en skild paragraf om tillhandahållandet likt många andra tjänster). Syftet är att göra det möjligt att utveckla sätten att tillhandahålla stöd för boendet enligt klientens behov.
- ✓ Stöd för boendet kan ges exempelvis med hjälp av personal på ett stödboende, personlig assistans, särskilt stöd för delaktighet eller träning. Även genom social handledning och stödtjänster, hemservice för barnfamiljer, hemvård (SVL). Dessa som exempel.
- ✓ **Behovet av individuellt stöd antecknas i klientplanen, det ska även beaktas personens egna önskemål samt den betydelse stödet för boendet har för att personen med funktionsnedsättning ska kunna leva ett självständigt liv (hänvisning till FN:s konvention)**
- ✓ Stödets innehåll, dess mängd och det sätt på vilket det tillhandahålls ska antecknas i beslutet.
- ✓ Stödet för boendet ska även främja delaktighet och självbestämmanderätt.
- ✓ Utöver hälso- och säkerhetsaspekter ska man i stödet för boendet alltid se till att personens individuella liv och delaktighet förverkligas i enlighet med hans eller hennes önskemål. Detta är särskilt viktigt i situationer där personen med funktionsnedsättning behöver ständig närvaro av en annan person för att trygga sin säkerhet.

Stöd för boende – olika lagar kan tillämpas:

- Boendeservice kan ordnas med stöd av socialvårdslagen och lagen om funktionshinderservice.
- Boendeservice enligt socialvårdslagen är tillfälligt boende, stödboende, gemenskapsboende och serviceboende med heldygnsomsorg.
- Med stöd av lagen om funktionshinderservice ordnas service om personen inte får lämpliga tjänster enligt sina individuella behov med stöd av socialvårdslagen.
- Valfärdsområdet fattar beslut om vilken lag som ska tillämpas och om det praktiska genomförandet av boendet.
- Valfärdsområdet ska dock beakta de åsikter och önskemål som personen med funktionsnedsättning själv har samt klientens intressen.

Boendeservice enligt SVL 21 §:

1. **Tillfälligt boende**, ordnas för personer som av särskilda skäl behöver kortvarig, brådskande hjälp av välfärdsområdet med att ordna boende.
2. **Stödboende**, här avses självständigt boende som stöds genom social handledning. Stödboende ordnas för personer som av särskilda skäl behöver hjälp eller stöd från välfärdsområdet för att bo självständigt eller vid övergången till självständigt boende.
3. **Gemenskapsboende**, här avses boende som ordnas av välfärdsområdet i en tillgänglig och trygg boendeenhet där personen förfogar över en bostad som motsvarar hans eller hennes behov och där de boende erbjuds verksamhet som främjar socialt umgänge. Gemenskapsboende ordnas för personer som behöver det på grund av att deras funktionsförmåga är nedsatt och att deras *behov av vård och omsorg har ökat till följd av hög ålder, sjukdom eller skada eller någon annan motsvarande orsak*.
4. **Serviceboende med heldygnsomsorg**, här avses boende i ett vårdhem, ett servicehem eller en liknande boendeenhet som är tillgänglig och trygg och tillhandahåller social verksamhet och där personen förfogar över en bostad som motsvarar hans eller hennes behov och där han eller hon av boendeenhetens personal utan dröjsmål och oberoende av tid på dygnet får *vård och omsorg också för sitt akuta behov*.

Serviceboende med heldygnsomsorg

Serviceboende med heldygnsomsorg omfattar vård och omsorg enligt personens individuella behov oberoende av tid på dygnet, verksamhet som upprätthåller och främjar funktionsförmågan, måltider, klädvård, städning samt verksamhet som främjar delaktighet och socialt umgänge.

Serviceboende ska tillhandahållas så att personens integritet respekteras och hans eller hennes delaktighet stöds.

Dessutom ska det ses till att personen har möjlighet att få den medicinska rehabilitering och andra hälso- och sjukvårdstjänster som han eller hon behöver.

Serviceboende med heldygnsomsorg ordnas för en person som dagligen, oberoende av tid på dygnet, **behöver fortlöpande vård och omsorg eller krävande yrkesinriktad vård som det inte är möjligt eller förenligt med klientens intresse att ordna som hemvård, närståendevård, familjevård eller på något annat sätt.**

Avgifter:

- Hjälp och stöd som ingår i service enligt lagen om funktionshindersservice är avgiftsfria, hit hör även stöd för boendet.

Avgiftsfri service inkluderar:

- Tjänster som ingår i stöd för boendet och stöd för boendet för barn som ordnas i hemmet och som kan vara avgiftsbelagda om de ordnas som separata tjänster (t.ex. hemvård eller hemsjukvård som ingår i stödet för boendet)

Undantag: Man har rätt till ersättning för tjänsterna via annan lag; försäkringsersättningar

Avgifter fortsättning:

- **Funktionshinderlagen:** Vårdsområdet kan ta ut en skälig avgift av klienten för uppehälle.
- **De så kallade normala/allmänna boendekostnaderna** betalar en person med funktionsnedsättning. Det är kostnader som inte beror på funktionsnedsättningen. Kostnaderna orsakas av personens livsföring och boende i allmänhet, såsom hyra, el, vatten, måltider, personens hygienartiklar, hushållsartiklar och hushållsmedel, städutrustning, internet och tidningar.
- **Avgift kan inte tas ut för förbrukningsartiklar** som en person med funktionsnedsättning behöver och inte heller för sådana **förnödenheter eller vårdmaterial** som behövs för att hjälpa klienten på grund av funktionsnedsättningen.
- När vårdsområdet beslutar om avgiftens storlek ska man **beakta att klienten de facto har möjlighet att använda de tjänster som han eller hon behöver. OBS!** Den föreslagna skyddsbestämmelsen.
- **Socialvårdslagen:** Ett vårdsområde får ta ut en månadsavgift av klienten för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig slutenvård. Avgiften bestäms enligt klientens och den eventuella makens eller makans **nettomånadsinkomster** på det sätt som utförligare beskrivs i lagen (max 85 % av nettoinkomsterna)). Lagen innehåller bestämmelser om det så kallade **minimibelopp för personligt bruk** som klienten ska få behålla.

Jämförelse av syftet och innehållet:

Boende, stödtjänster enligt SVL

- Betoning på vård och omsorg
- Stärka förmåga att klara sig självständigt eller med stöd
- Tillgängligt och tryggt boende
- Delta i social verksamhet
- Respekt av integritet och stöd av delaktighet
- Långvarigt eller kortvarigt
- Anslagsbunden
- Avgiftsbelagd
- Servicen kan riktas till de som behöver den mest, men ingen klientgrupp kan uteslutas utan servicebehovet är det avgörande

Stöd för boendet, andra tjänster enligt FHL

- Utgångspunkt i FN:s konvention artikel 19
  - Omfattar de individuella behoven
  - Diagnosen är inte avgörande
  - Personens önskemål ska beaktas
  - Behov av fortlöpande stöd och stöd av permanent natur, under olika tider av dygnet
  - Stöd och service som personen inte klarar sig utan
  - Centralt även personens självbestämmanderätt, delaktighet och privata sfär
  - Rätten att leva och kunna bo självständigt
  - Få en servicehelhet som är anpassad enligt behoven
  - Avgiftsfri

Stöd för boendet för barn 19 §

Stöd för boendet för barn - inledning

- Ny serviceform för situationer när det är omöjligt att ordna stöd för barnets boende i familjehemmet, men där barnet inte är i behov av barnskydd.
- Syftet är att trygga barnets möjlighet att bo hemma med den egna familjen.
  - Enligt FN:s funktionshinderkonvention (artikel 19 och den allmänna kommentaren nr 5) medför rätten till ett självständigt liv och inkludering i samhällsgemenskapen en rätt att växa upp i en familj.
  - Artikel 23 i FN:s funktionshinderkonvention förutsätter att barn inte skiljs från sina föräldrar mot deras vilja.
- Den primära platsen för boendet för ett barn med funktionsnedsättning är hemma tillsammans med den egna familjen. Detta ska tryggas genom tillräckliga stödåtgärder.
- För ett barn med funktionsnedsättning och för barnets familj ska ordnas sådant stöd för boendet som gör det möjligt för barnet att få den vård, omsorg och delaktighet och en sådan trygg uppväxtmiljö som behövs med hänsyn till barnets ålder och utvecklingsfas.
  - De tjänster som barnet och familjen behöver ska vid behov ordnas oberoende av tid på dygnet.

När ordnas stöd för boende för barn?

- Stöd för boendet för barn **utanför hemmet** ordnas **endast om det inte är möjligt för barnet att bo hemma** med den egna familjen **trots att individuell hjälp och individuellt stöd har ordnats** för barnet och familjen.
  - Obs! När förutsättningarna för omhändertagande av barn och vård utanför hemmet uppfylls, sker placeringen av barnet utom hemmet med stöd av barnskyddslagen (417/2007)
- Barnets vårdnadshavare kan ansöka om stöd för boendet för barnet utanför hemmet.
- Socialarbetare ska tillsammans med vårdnadshavarna och bedöma hur stödet kan ordnas i enlighet med barnets bästa.
- Ett beslut om stöd för boendet för barn utanför hemmet förutsätter vårdnadshavarnas samtycke och utredande av barnets åsikt.
  - När barnets åsikt utreds ska bestämmelserna i *20 § Utredande av barnets åsikt vid beslut om stöd för boendet för barn utom hemmet* i denna lag följas.

Sammanfattning av kriterierna för när barnet kan bo utom hemmet:

- barnet kan inte bo hemma med sin familj ens med hjälp av tjänster som ordnas i hemmet,
- ordnandet av servicen grundar sig inte på behov av barnskydd,
- barnets vårdnadshavare ger sitt samtycke till att servicen ordnas,
- barnets åsikt har utretts och
- man har bedömt hur stöd för boendet kan ordnas i enlighet med barnets bästa.

Hur ordnas stöd för boende för barn?

Stöd för boendet för barn utanför hemmet kan ordnas som familjevård eller i ett gruppboendehem med högst sju barn.

- Avvikelse från kravet på gruppboendehemmets storlek kan göras endast om barnets bästa kräver det.

Stödet för boendet för barnet ska ordnas så att det stöder barnets relationer till andra människor.

- När barnet bor utanför hemmet ska särskild vikt läggas vid fortgående mänskliga relationer och vid barnets rätt att hålla kontakt med personer som är viktiga för barnet.

Bestämmelser om den avgift som tas ut för stöd för boendet för barn som ordnas utanför hemmet finns i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

- Max 500 euro/månad

Utredande av barnets åsikt (20 §)

- **Barnets önskemål och åsikt ska utredas** och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå.
- Barnets åsikt ska utredas **finkänsligt samt så att det inte onödigt skadar relationerna** mellan barnet och föräldrarna och andra personer som står barnet nära.
  - Barnet ska vid behov ges stöd så att det kan bilda sig en egen åsikt och uttrycka den. Barnet ska få använda ett språk eller en kommunikationsmetod som passar barnet självt.
  - Endast i det fall att utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikt inte utredas.
  - Barnet ska inte ges sådan information som äventyrar dess utveckling eller strider mot någon annan synnerligen viktig enskild fördel för barnet.
- Sättet att utreda barnets åsikt och dess huvudsakliga innehåll ska antecknas i de **klienthandlingar** som rör barnet.

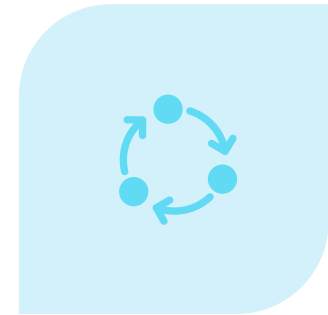
Barnets kulturella rättigheter (21 §)

I barnets klientplan ska det antecknas hur småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen, utbildningen enligt läroplikslagen eller den övriga undervisningen ordnas när barnet bor utom hemmet.

Socialarbetaren ska tillsammans med barnets vårdnadshavare samarbeta med anordnaren av småbarnspedagogik, grundläggande utbildning eller övrig undervisning eller utbildning.

Även den som ansvarar för barnets vård och fostran utom hemmet ska samarbeta med anordnaren av småbarnspedagogik, grundläggande utbildning eller övrig undervisning eller utbildning.

Kortvarig omsorg 24 §

Vad är kortvarig omsorg?

En person med funktionsnedsättning som bor med den egna familjen eller med någon annan närstående har rätt att få kortvarig omsorg när de närstående som svarar för omsorgen kortvarigt, för att sköta åtaganden som hänför sig till det egna livet eller till följd av ett behov av vila eller rekreation, är förhindrade att ta hand om personen med funktionsnedsättning, som då behöver hjälp eller stöd i de dagliga sysslorna eller övervakning med tanke på tryggheten.

Ju mera bindande behov av hjälp en person med funktionsnedsättning har, desto större blir betydelsen av kortvarig omsorg för både den berörda personen och de närstående som ansvarar för omsorgen om honom eller henne.

Kortvarig omsorg möjliggör tillräcklig vila och rekreation för de närstående stöder hela familjens välmående.

Med hjälp av tjänsten kan till exempel föräldrarna i en barnfamilj tillbringa tid med varandra eller tillsammans med de andra syskonen.

Syfte:

Syftet med kortvarig omsorg är att säkerställa att föräldrar eller andra närstående som tar hand om en person med funktionsnedsättning har möjlighet att kombinera omsorgen med andra saker som är viktiga i livet.

Genom kortvarig omsorg kan man trygga den oundgängliga omsorg som en person med funktionsnedsättning som bor med sin familj eller någon annan närstående behöver.

Syftet är också att stödja välmående hos dem som ansvarar för omsorgen samt att göra det möjligt för dem att klara av till exempel de skyldigheter som hänför sig till arbete, bedrivande av företagsverksamhet eller studier.

Det är viktigt att servicen i första hand tillhandahålls enligt de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning.

Det bör också beaktas på vilket sätt servicen ska ordnas för att den bäst ska stödja välfärden för de närstående som ansvarar för vården.

Kortvarig omsorg kan utanför hemmet eller hemma hos en person med funktionsnedsättning (t.ex. familjevård som ges i hemmet).

Väl genomförd kortvarig omsorg gör det möjligt för en person med funktionsnedsättning att bo hemma även när han eller hon behöver och får mycket stöd och omsorg av sin familj. (T.ex. när det gäller barn med stort stödbehov)

För vem?

Kortvarig omsorg kan ordnas för personer med funktionsnedsättning i alla åldrar.

Kortvarig omsorg kan tillhandahållas som personlig service eller som service i grupp eller som en del av annan service.

Vård under närståendevårdarens ledighet som ordnas som stöd för närståendevården ska prioriteras i förhållande till kortvarig omsorg.

Beviljande av kortvarig omsorg förutsätter dock inte att personen med funktionsnedsättning får stöd för närståendevård.

Varaktighet:

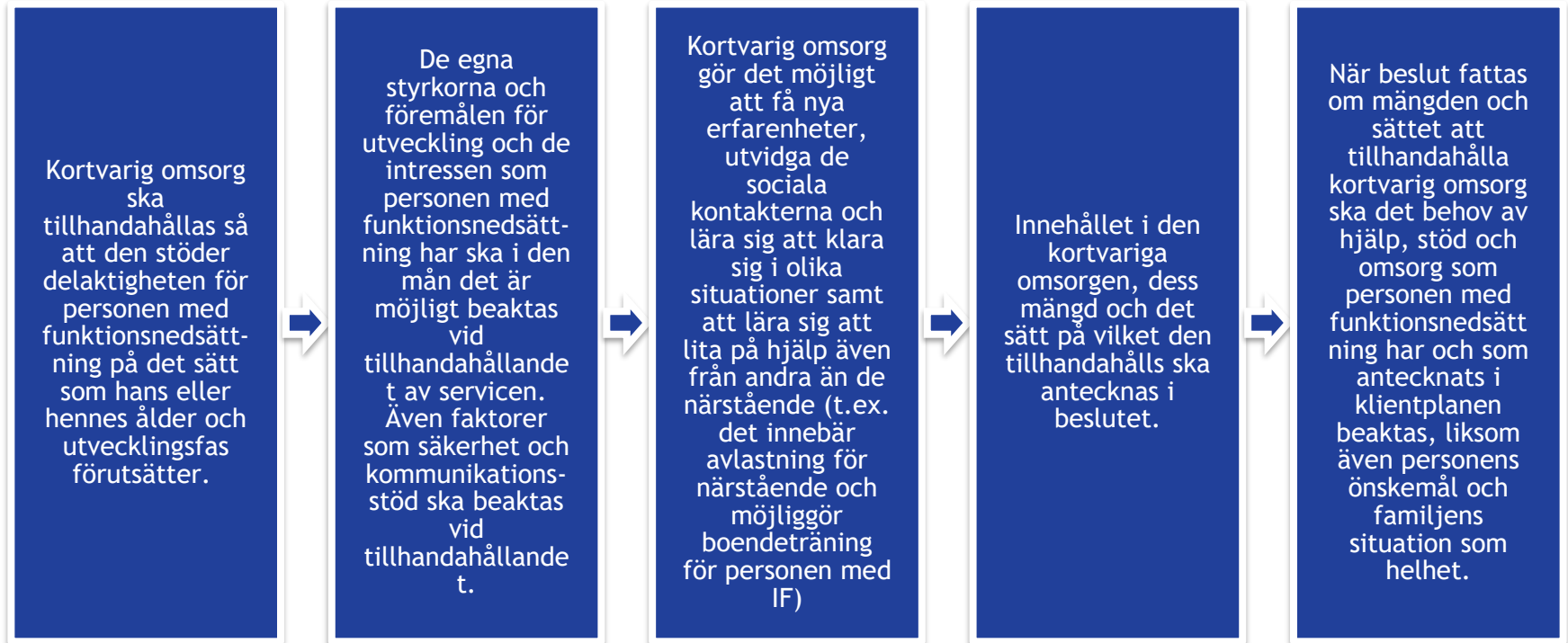
Kortvarig omsorg avser i allmänhet kortare perioder (några timmar, dagar, en vecka). I undantagsfall kan den kortvariga omsorgen vara i längre perioder. Det är dock meningen att oavbruten kortvarig omsorg ska vara i mindre än tre månader.

Det kan gälla situationer som är kända på förhand och regelbundet återkommande eller exceptionella och plötsliga situationer.

- Om en person med funktionsnedsättning har ett mer långvarigt behov av kontinuerligt stöd eller omsorg, ska det utredas med vilken annan servicebehovet kan tillgodoses. Det kan till exempel bli fråga om stöd för boendet.
- Servicen erbjuder i synnerhet barn, unga och vuxna som länge bott i barndomshemmet en möjlighet att öva sig i att vara självständiga och gör det också lättare för de närstående att successivt överföra omsorgsansvaret på andra personer.

Resor som är nödvändiga för en person med funktionsnedsättning i anslutning till kortvarig omsorg ordnas som stöd för rörligheten enligt 28 § i lagen om funktionshindersservice.

Stöd vid behov till delaktighet

Morgon- och eftermiddagsverksamhet

- Enligt lagen om grundläggande utbildning kan kommunen ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever.
- När kommunen med stöd av lagen om grundläggande utbildning ordnar möjlighet för alla elever i första och andra årskursen att delta i morgon- och eftermiddagsverksamhet, ordnas även morgon- och eftermiddagsverksamhet för barn med funktionsnedsättning i enlighet med lagen om grundläggande utbildning.
- Kommunen ska även ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet för elever i årskurs 3-9 som får särskilt stöd enligt lagen om grundläggande utbildning.
- Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet bestäms alltid enligt lagen om grundläggande utbildning när en person med funktionsnedsättning kan delta i verksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning.
- **Man har rätt att få kortvarig omsorg om kommunen inte med stöd av lagen om grundläggande utbildning ordnar sådan morgon- eller eftermiddagsverksamhet som motsvarar de individuella behov ett barn med funktionsnedsättning har.**
- **Då är det frågan om kortvarig omsorg och denna är avgiftsfri, även uppehälle är avgiftsfritt (i form av morris/eftis)**

Lovvård

Kortvarig omsorg kan också ordnas under skolloven medan föräldrarna arbetar eller under vilotiden för den som ansvarar för omsorgen. **OBS! Rätten till lovvard grundar sig inte enbart på föräldrarnas arbetstider.**

Välfärdsområdet kan av kommunen skaffa kortvarig omsorg om barn med funktionsnedsättning som går i skola, som vid behov kan ordnas i skolans lokaler med hjälp av t.ex. skolgångshandledare.

Välfärdsområdet behöver inte konkurrensutsätta servicen och det förutsätts inte att kommunen bolagiserar servicen.

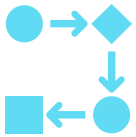
Avgifter: I fortsättningen kan man uppbära en avgift för uppehälle som gäller i praktiken en måltidsavgift. (en ändring av partiellt uppehälle dagtid blir avgiftsbelagt även för under 16 åringar i fortsättningen)

Dagverksamhet 25 - 26 §

Syfte och för vem dagverksamhet ordnas

- **Syftet med dagverksamhet är att stöda:**
  - den sociala interaktionen och delaktigheten samt funktionsförmågan och
  - de egna starka sidorna hos personen med funktionsnedsättning.
- **Vem har rätt att få dagverksamhet?**
  - En person med funktionsnedsättning som är yngre än åldern för ålderspension och som behöver dagligt stöd för delaktigheten och
  - inte kan delta i arbetsverksamhet eller i verksamhet i sysselsättningsyfte enligt socialvårdslagen eller om sådana verksamheter inte motsvarar personens individuella behov.
  - **Obs!** En person med funktionsnedsättning som arbetar, deltar i arbetsverksamhet eller verksamhet i sysselsättningsyfte **kan delvis delta också i dagverksamhet**, om den främjar personens delaktighet eller möjligheter att få arbete.
- **Om personen är äldre än ålder för ålderspension** kan dagverksamhet ordnas som del av annan service, med stöd av socialvårdslagen eller via funktionshinderlagens 23 § Andra tjänster och stödåtgärder (anslagsbunden).

Dagverksamhetens innehåll

Målen för dagverksamheten ska styra dagverksamhetens innehåll.

- Varje deltagare har dessutom individuella mål för dagverksamheten som anknyter till stödjandet av funktionsförmågan och delaktigheten.
- Dessa mål ska avtalas tillsammans med personen med funktionsnedsättning och de anställda inom dagverksamheten.

Syftet är att hitta lösningar på utmaningar för delaktighet och sänka tröskeln för deltagande i allmän service.

- Verksamheten ska vara aktiv och mångsidig och erbjuda tillräckligt med kognitiva och aktivitetsbaserade mål och möjligheter till samvaro.
- Det är viktigt att stödja social interaktion på olika sätt. Man ska fästa särskild vikt vid att personen med funktionsnedsättning blir hörd på det egna språket eller genom den kommunikationsmetod hen använder.

Innehållet kan till exempel vara:

- Motion
- Utflykter
- Skapande verksamhet

Hur ordnas dagverksamhet?

Innehåll, mängd och hur den genomförs ska skrivas in i beslutet. Dagverksamheten ska motsvara de individuella behoven som antecknats i klientplanen.

- Dagverksamhet ska ordnas **fem dagar i veckan**, om inte ett mindre antal dagar räcker för att tillgodose behoven hos personen med funktionsnedsättning.
- Den ska ordnas enligt **personens behov och resurser** så att verksamheten gör det möjligt att utforma en regelbunden dags- eller veckorytm och att personen får tillräcklig vila.
- **På önskemål av en person med funktionsnedsättning** ska det också vara möjligt att ordna verksamheten mer oregelbundet, till exempel beroende på hur olika verksamhetsmöjligheter erbjuds i kommunen.

Dagverksamhet kan ordnas som personlig service eller som service i grupp eller som en del av annan service.

- I grupp: när det är motiverat med tanke på deltagarnas behov och verksamhetens mål.
- Som personlig service: t.ex. när det annars inte finns lämpliga verksamhetsformer tillgängliga eller när personens eller andras säkerhet kräver det

Ska i första hand ordnas på något annat ställe än i personens hem eller i utrymmen i anslutning till gruppboende.

Resor till och från dagverksamhet

- En person med funktionsnedsättning **har rätt till avgiftsfria resor** till dagverksamheten, om han eller hon har särskilda svårigheter att röra sig och inte utan oskäligt stora svårigheter självständigt kan använda den offentliga kollektivtrafiken.

Arbetsverksamhet för personer med utvecklingsstörning 27 §

Arbetsverksamheten

Syftet med arbetsverksamheten är att stödja funktions- och arbetsförmågan hos personen med intellektuell funktionsnedsättning samt att främja att han eller hon kommer ut i arbetslivet.

Arbetsverksamheten ska stödja personens egna styrkor i deltagandet i arbetslivet.

För vem?

- Allmänt taget har en person som kan betraktas som en person med funktionsnedsättning enligt definitionen i 2 § i lagen om funktionshinderservice rätt till tjänsterna i funktionshinderlagen.
- **OBS - det finns ett undantag! Rätten till arbetsverksamhet gäller endast följande personer:** En person som i enlighet med specialomsorgslagen på grund av medfödd eller i utvecklingsåldern erhållen sjukdom eller skada hämmats eller störts i sin utveckling eller sina psykiska funktioner, har rätt till arbetsverksamhet för personer med intellektuell funktionsnedsättning enligt lagen om funktionshinderservice.
- Dessutom förutsätts att arbetsverksamhet som ordnas med stöd av 27 e § i den gamla socialvårdslagen (710/1982) eller verksamhet i sysselsättnings syfte enligt 27 d § i den lagen inte motsvarar personens individuella behov.

Arbetsverksamhet, fortsättning

I lagen finns ingen exakt definition av innehållet i arbetsverksamheten.

- Arbetsverksamheten ska ordnas enligt personens individuella behov. Man måste lyssna på personens egna önskemål när man planerar hur verksamheten ska genomföras och vad den ska innehålla.
- Arbetsverksamheten kan beroende på målen för och innehållet i verksamheten ordnas antingen som gruppverksamhet eller individuell service.
- Arbetsverksamheten kan ordnas vid arbets- och verksamhetscentraler eller på vilken plats som helst som lämpar sig för verksamheten.

Det betalas ingen lön eftersom det är frågan om en social service.

Den som deltar i arbetsverksamheten kan få en arbetsersättning (tidigare flitpenning)

- Valfördsområdet kan bestämma hur stor arbetsersättningen är. Det här beror på att skyldigheten att betala arbetsersättning eller dess belopp inte är lagstadgade.
- Den övre gränsen för skattefri arbetsersättning är tolv euro per dag.

Resor till arbetsverksamheten

- En person med intellektuell funktionsnedsättning **kan få avgiftsfria resor till arbetsverksamhet** för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Detta förutsätter att personen har särskilda svårigheter att röra sig och inte utan oskäligt stora svårigheter självständigt kan använda den offentliga kollektivtrafiken.

Socialvårdslagens paragrafer:

SVL 27 d §

- Som verksamhet i sysselsättnings syfte kan man till exempel ordna arbetsträning för personer med funktionsnedsättning.
- Arbetsträning är en viktig tjänst som stödjer sysselsättningen.
- Arbetsträning ordnas ibland under en mycket lång tid om det stödbehov som funktionsnedsättningen ger upphov till kräver det för att personen i fråga ska sysselsättas och hållas kvar i arbete.

SVL 27 e §

- Arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning ordnas i första hand med stöd av 27 e § i den gamla socialvårdslagen (710/1982).
- Med arbetsverksamhet avses verksamhet som upprätthåller och främjar funktionsförmågan. Den som ordnar arbetsverksamhet ska teckna olycksfallsförsäkring för den som deltar i arbetsverksamhet enligt 27 e §.
- Transporter och måltider avgiftsbelagda för SVL arbetsverksamhet.

Ekonomiskt stöd 32 §

Ekonomiskt stöd

Välfärdsområdet kan ersätta hälften av de skäligena kostnaderna för anskaffning av tekniska lösningar och andra redskap än redskap för medicinsk rehabilitering, om **en person med funktionsnedsättning behöver dem i de dagliga sysslorna, för att röra sig, för interaktion, eller i fritidsverksamheter.**

- Ersättningen ska täcka sådana särskilda kostnader som hänför sig till tekniska lösningar eller redskap och som beror på en funktionsnedsättning eller sjukdom.

Exempel på redskap och tekniska lösningar som kan ersättas:

- kommunikationsmedel som ökar möjligheterna att kommunicera,
- hushållsapparater som är motiverade utifrån ett funktionshinder,
- redskap och anordningar som behövs för hobbyer och fritidsaktiviteter
- samt olika slags säkerhetsredskap och säkerhetsanordningar med tillhörande tekniska lösningar.

Ekonomiskt stöd, fortsättning:

- Ekonomiskt stöd ska sökas inom sex månader från det att personen med funktionsnedsättning har fått bilen eller något annat redskap eller en teknisk lösning i sin besittning.
- Ändringsarbetena ersätts i sin helhet. Nödvändiga ändringsarbeten är sådana som möjliggör användning av redskap eller andra tekniska lösningar av standardmodell. Ersättningen kan också gälla nödvändiga och skäligen ändringsarbeten i en bil eller ett annat färdmedel.
- Valfördområdet har också möjlighet att avgiftsfritt ställa tekniska lösningar och andra än redskap för medicinsk rehabilitering till förfogande för personer med funktionsnedsättning.
- En bil eller något annat färdmedel som lämpar sig för personen med funktionsnedsättning kan ställas till hans eller hennes förfogande som ekonomiskt stöd. Det här är också ett sätt att tillhandahålla stöd för rörligheten enligt lagen om funktionshindersservice.
- Andra anslagsbundna stödformer är för extra klädkostnader och specialkost.

Bilanskaffning:

Ekonomiskt stöd för att skaffa en bil eller annat färdmedel

- Gäller anskaffning av en begagnad eller ny bil.
- Man kan få ersättning för 50% av de skäligena kostnaderna för bilen. Vid uppskattningen av ersättningsbeloppet beaktas bilskatteåterbäring, ersättning för en gammal bil och annat eventuellt stöd för bilen. Stöd för anskaffning av bil kan sökas även om personen inte har fått bilskatteåterbäring.
- Velfärdsområdet kan också allokera anslagen så att mindre än hälften av de skäligena kostnaderna betalas i ersättning. (=I fråga om anslagsbundna stödåtgärder kan velfärdsområdet besluta att rikta anslagen till personer med funktionsnedsättning som uppfyller vissa förutsättningar, om anslagen inte räcker till för att bevilja ersättning till alla sökande.)

Andra tjänster och stödåtgärder 34 §

VÄLFÄRDSOMRÅDET KAN MED STÖD AV DENNA LAG ORDNA OCKSÅ ANDRA TJÄNSTER OCH EKONOMISKA STÖDÅTGÄRDER SOM BEHÖVS FÖR ATT LAGENS SYFTE SKA UPPNÅS.

MED ANDRA TJÄNSTER OCH STÖDÅTGÄRDER ENLIGT LAGEN OM FUNKTIONSHINDERSERVICE KAN MAN FLEXIBELT KOMPLETTERA DEN HJÄLP OCH DET STÖD SOM EN PERSON MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING BEHÖVER.

BESTÄMMELSEN GÖR DET MÖJLIGT ATT TA I BRUK SÅDANA SERVICEFORMER SOM INTE NÄMNS I LAGEN OCH TILL EXEMPEL NYA, OFÖRUTSEDDA SERVICEFORMER SOM BEHÖVS I FRAMTIDA SITUATIONER.

Stöd för tillgängligt boende 22 §

Stöd för tillgängligt boende

Välfärdsområdet ska ordna stöd för tillgängligt boende

- för ändringsarbeten i bostaden,
  - för att avlägsna hinder i bostadens närmaste omgivning,
  - för redskap och andra tekniska lösningar som möjliggör ett tillgängligt boende,
  - för planering av tillgängligt boende.
- Ändringsarbeten i bostaden kan exempelvis vara att bredda dörrar, bygga ramper, undanröja höjdskillnader i bostaden, badrumsändringar, ändringsarbeten kopplade till belysning, akustik och kontrastytor och brandalarmanordningar och elektroniska dörrtelefons- och dörröppningssystem.
  - Det gäller inte hjälpmedel för medicinsk rehabilitering eller vårdutrustning som omfattas av hälso- och sjukvårdens ansvar.

Stöd för tillgängligt boende

Välårsdsområdet kan också avgiftsfritt ställa redskap och andra tekniska lösningar till förfogande för personen med funktionsnedsättning. Då förblir redskapen och de tekniska lösningarna i välårsdsområdets ägo.

Stöd för tillgängligt boende ska i situationer där ett barn bor växelvis hos föräldrarna ordnas förutom i barnets officiella bostad även i den andra förälderns bostad. Barnet anses bo växelvis när barnet bor minst 40 procent av kalenderåret hos vardera föräldern, semesterperioder och helger medräknade.

Ersättning för kostnaderna för tillgängligt boende ska personen med funktionsnedsättning söka hos välårsdsområdet senast inom sex månader från att den första kostnadsposten uppkommit.

Tack!

FDUV arbetar för frihet, delaktighet, utveckling och valmöjligheter för alla
– också för dem som behöver stöd i vardagen.

Källor

- [Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om funktionshinderservice och till vissa lagar som har samband med den \(RP 191/2022 rd\)](#)
- [Betänkande ShUB 52/2022 rd](#)
- THL: Den elektroniska handboken om funktionshinderservice, [Startsidan - Handbok om funktionshinderservice - THL](#)
- Finlex, nya lagen om funktionshinderservice
- Tillämpningsguide för socialvårdslagen, social- och hälsovårdsministeriet (2024)
- Tukiliittos utbildningar (2024)
- Ulrika Krook, utbildningar kring den nya funktionshinderlagen (2024)
- FDUV:s webbsida med infobank, material kring nya funktionshinderlagen

Tilläggsinformation

FDUV arbetar för frihet, delaktighet, utveckling och valmöjligheter för alla
– också för dem som behöver stöd i vardagen.

Lagstiftning inom funktionshindersservice

1. Allmänna lagar:

- Socialvårdslagen (2015)
- Lagen om stöd för närståendevård (2005)
- Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (2000)
- Lag om klientavgifter inom social- och hälsovården (1992)
- Hälso- och sjukvårdslag (2010)

2. Speciallagar:

- Lag om service och stöd på grund av handikapp (1987) samt förordningen (=handikappservicelagen), paragraf kring personlig assistans (2009-)
- Lag angående specialomsorger (1977), paragraf kring självbestämmanderätt och begränsningsåtgärder (2016-)
- → **Sammanslagning av ovannämnda två speciallagar till en ny funktionshindersservicelag 1.1.2025-**

Indelning i allmänna ”första hands” lagar och special “andra hands” lagar

Indelning i subjektiva rättigheter och anslagsbundna tjänster

Tjänster, stöd enligt socialvårdslagen

- 1) socialt arbete,
  - 2) social handledning,
  - 3) social rehabilitering,
  - 3 a) service för att främja ekonomisk funktionsförmåga,
  - 4) familjearbete,
  - 5) hemservice för barnfamiljer,
  - 6) stödtjänster,
  - 7) hemvård,
  - 8) tillfälligt boende,
  - 8 a) familjegrupphemsverksamhet,
8 a punkten har tillfogats genom L 682/2023, som träder i kraft 1.1.2025.
  - 9) stödboende,
  - 10) gemenskapsboende,
  - 11) serviceboende med heldygnsomsorg,
  - 12) service på en institution,
  - 13) service som stöder rörligheten,
  - 14) alkohol- och drogarbete och beroendearbete,
  - 15) särskild service inom alkohol- och drogarbete och beroendearbete,
  - 16) dagcenterservice som särskild service inom alkohol- och drogarbete,
  - 17) mentalvårdsarbete,
  - 18) service inom mentalvårdsarbete,
  - 19) rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor,
  - 20) övervakning av umgänge mellan barn och förälder,
  - 21) ledighet för personer som vårdar en anhörig eller närstående,
  - 22) elevhälsans kuratorstjänster.
- Välfärdsområdet kan dessutom ordna annan än i 1 mom. avsedd socialservice som tillgodoser de behov som avses i 11 §.

Stöd till barnfamiljer

- I socialvårdslagens finns flera tjänster som stöder barnfamiljer. T.ex. har barnfamiljer subjektiv rätt hemservice:

Barnfamiljers rätt till hemservice 18 a §

Med hemservice för barnfamiljer avses service som tryggar och stärker familjens funktionsförmåga i vardagen och som enligt familjens individuella behov omfattar

- 1) vård och omsorg,*
- 2) stöd för vård och fostran av barn,*
- 3) uppgifter som rör tillagning av måltider, klädvård och renhållning av hemmet,*
- 4) utförande av eller hjälp med utförande av andra än i 3 punkten avsedda uppgifter och funktioner som hör till det dagliga livet.*

Barnfamiljer har rätt att få nödvändig hemservice enligt 1 mom., om det på grund av förlossning, sjukdom, skada eller någon annan liknande funktionsnedsättande orsak eller på grund av en särskild familje- eller livssituation inte är möjligt att trygga barnets välfärd utan sådan hemservice.

Mer information om lagen

- [Frågor och svar om nya lagen på FDUV:s webbplats](#)
- [THL:s handbok om funktionshinderservice](#)
- [Lagen i Finlex](#)

FDUV:s rådgivning kring lagen

Vanessa Westerlund

Sakkunnig inom påverkansarbete

vanessa.westerlund@fduv.fi

040 674 72 47

Camilla Forsell

Sakkunnig inom familjearbete, rådgivning

camilla.forsell@fduv.fi

040 673 96 95